

Backlogitem 028

Kaders en richtlijnen voor governance - vervolg

*Werkgroep “Ontwerpgebied ROSA”
Bart Ratgers, Bram Gaakeer, Jacob Hop
Bart den Dulk, Remco de Boer*

Architectuurraad, juni 2019

Samenvatting / besluiten (AR april 2019)

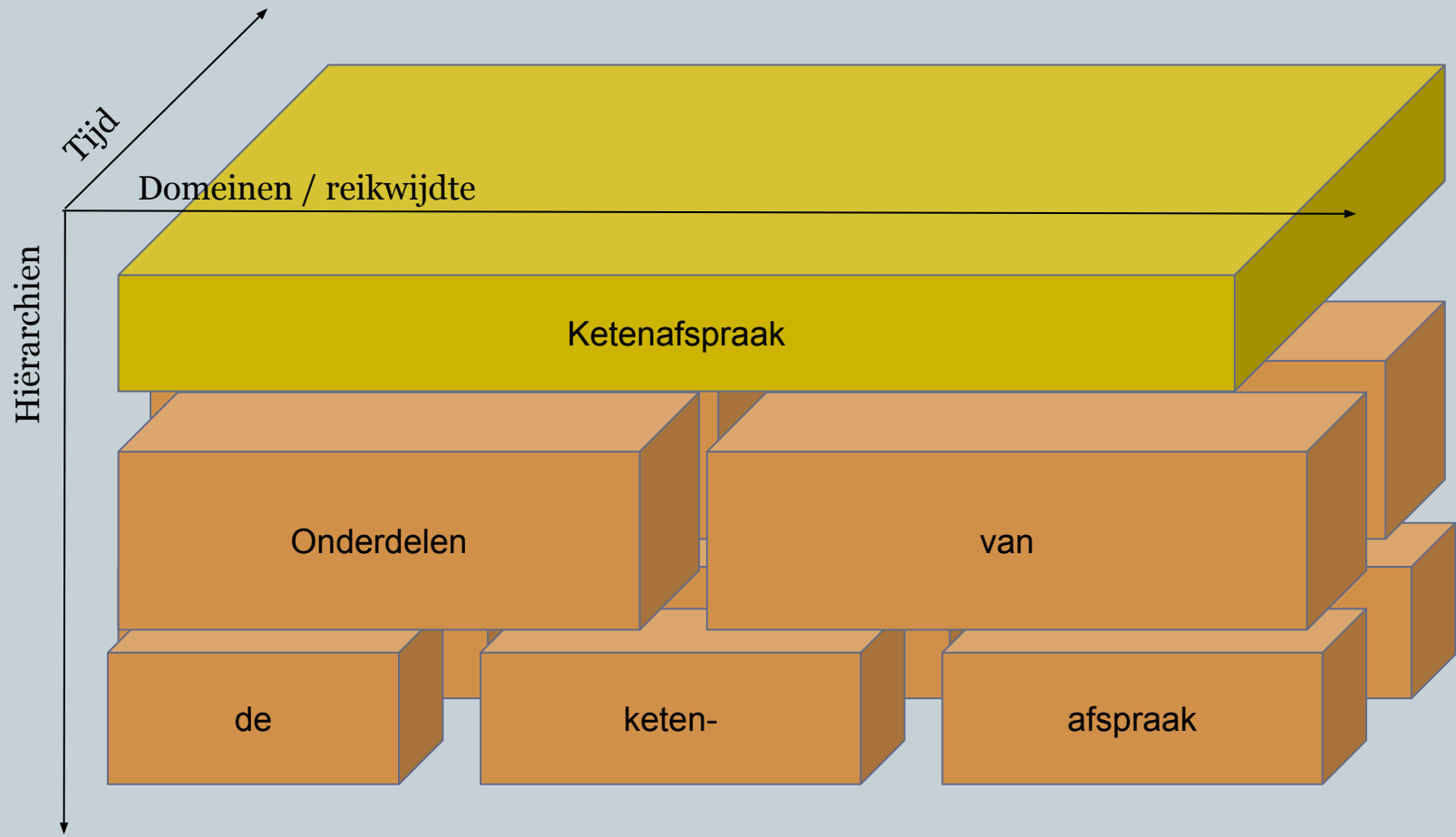
- De vragen m.b.t. governance opnemen als handreiking in ROSA.
- Vragen doorvertalen naar ontwerpkeaders
- Instellen Werkgroep uit de Architectuurraad voor nadere uitwerking ontwerpgebied 'Governance'
 - Deelnemers: Bart Ratgers, Bram Gaakeer, Jacob Hop

Vragen m.b.t. governance

- Welke (groepen van) belanghebbenden zijn er bij de ketenafsprak betrokken en wat zijn hun belangen?
- Kennen verschillende onderdelen van de ketenafsprak verschillende (groepen van) belanghebbenden? Welke zijn dat?
- Hoe zijn belanghebbenden betrokken bij beheer en (door)ontwikkeling van (de voor hen relevante onderdelen van) de ketenafsprak?
- Zijn overlegstructuren en andere governanceaspecten zo ingericht dat recht gedaan wordt aan verschillen in betrokkenheid bij en dynamiek in onderdelen van de ketenafsprak?
- Welke gerelateerde ketenafspraken zijn er? Hoe is de afstemming met deze gerelateerde ketenafspraken georganiseerd? (afhankelijkheden!)

Onderdelen van een ketenafpraak

Onderdelen van een ketenafspraken

Meerdere (combinaties van) dimensies op assen mogelijk:

- **Hiërarchien**
 - Semantisch, Syntactisch, Technisch
 - Juridisch, Organisatorisch, Informatie, Applicatie
- **Domeinen / reikwijdte**
 - Werkingsgebied
 - Toepassingsgebied
- **Tijd**
 - Implementatie/roadmap
 - Lifecycle
 - Iteraties (voortschrijdend inzicht)

Alle belangen in kaart

Vraag:

- Welke (groepen van) belanghebbenden zijn er bij de ketenafspraken betrokken en wat zijn hun belangen?

Ontwerpkader:

Alle belangen in kaart

Stelling: Het is duidelijk welke belanghebbenden bij de ketenafspraken betrokken zijn, en wat hun belangen zijn.

Motivatie: Voor de besluitvorming rondom een ketenafpraak is noodzakelijk dat alle belangen worden afgewogen.

Implicaties: Er wordt, bijvoorbeeld middels een stakeholderanalyse, vastgelegd welke belanghebbenden de ketenafpraak kent en wat hun belangen zijn. Belangen kunnen verder geduid worden, bijvoorbeeld aan de hand van het RACI-model.

NB. Mogelijke ondersteuning vanuit ROSA: overzicht van rollen en actoren in het onderwijsdomein? En daarbij: welke 'producten' in de keten (standaarden, afspraken, gegevenssoorten, voorzieningen, etc.) zijn van belang, en op welk niveau (juridisch/organisatie/informatie/applicatie)?

Geclusterde belanghebbenden

Vraag:

- Kennen verschillende onderdelen van de ketenafspraken verschillende (groepen van) belanghebbenden? Welke zijn dat?

Ontwerpkader:

Geclusterde belanghebbenden

Stelling: Voor iedere belanghebbende is in beeld op welk onderdeel en/of niveau van de ketenafspraken zij welk belang hebben.

Motivatie: Verschillende onderdelen en/of niveaus van een ketenafspraken kennen mogelijk verschillende (groepen van) belanghebbenden. Voor de besluitvorming rondom een ketenafspraken is noodzakelijk dat de juiste belanghebbenden voor het juiste onderdeel worden betrokken.

Implicaties: Belanghebbenden worden geclusterd op basis van de onderdelen van de ketenafspraken waar zij belang in hebben. Ketenaafspraken zijn zo gesegmenteerd dat clustering van belangen en belanghebbenden op het juiste niveau mogelijk is.

Toelichting: Denk hierbij bijvoorbeeld aan het RIO Informatiemodel (met een onderdeel gebaseerd op wet- en regelgeving en een onderdeel gebaseerd op de onderwijskundige werkelijkheid) en aan de modularisering van UWLR.

Betrokken belanghebbenden

Vraag:

- Hoe zijn belanghebbenden betrokken bij beheer en (door)ontwikkeling van (de voor hen relevante onderdelen van) de ketenafpraak?

Ontwerpkader:

Betrokken belanghebbenden

Stelling: Voor alle belanghebbenden is vastgesteld hoe zij betrokken kunnen zijn bij beheer en (door)ontwikkeling van (de voor hen relevante onderdelen van) de ketenafpraak.

Motivatie: Voor de besluitvorming rondom een ketenafpraak is noodzakelijk dat de juiste belanghebbenden op het juiste moment worden betrokken.

Implicaties: Inrichten van overleg- en governancestructuren, wijzigingsprocessen, et cetera.

Recht doen aan verschillen in dynamiek en betrokkenheid

Vraag:

- Zijn overlegstructuren en andere governanceaspecten zo ingericht dat recht gedaan wordt aan verschillen in betrokkenheid bij en dynamiek in onderdelen van de ketenafspraken?

Ontwerpkader:

Recht doen aan verschillen in dynamiek en betrokkenheid

Stelling: Overlegstructuren en andere governanceaspecten worden zo ingericht dat recht gedaan wordt aan verschillen in dynamiek in en betrokkenheid bij onderdelen van de ketenafspraken.

Motivatie: Verschillende onderdelen van een ketenafspraken kennen mogelijk een andere dynamiek in beheer en (door)ontwikkeling, gedreven door o.a. doelstellingen, tijdsaspecten, en risicobeheersing.

Implicaties: Er is in kaart gebracht of er op onderdelen sprake is van verschillen in dynamiek. Overleg- en governancestructuren voor de diverse clusters van belanghebbenden zijn afgestemd op de dynamiek rondom de voor hen relevante onderdelen van de ketenafspraken. Tegelijkertijd wordt in de structuur van de ketenafspraken rekening gehouden met de benodigde dynamiek.

Bewaak relaties met andere afspraken

Vraag:

- Welke gerelateerde ketenafspraken zijn er? Hoe is de afstemming met deze gerelateerde ketenafspraken georganiseerd? (afhankelijkheden!)

Ontwerpkader:

Bewaak relaties met andere afspraken

Stelling: Het is bekend welke gerelateerde ketenafspraken er zijn en hoe afstemming met die gerelateerde ketenafspraken is georganiseerd.

Motivatie: Veel ketenafspraken kennen onderlinge afhankelijkheden. Dat betekent dat wijzigingen in de ene afspraak implicaties kunnen hebben voor de andere.

Implicaties: Er is structurele aandacht voor afhankelijkheden, waarbij actief gezocht wordt naar bestaande afspraken die voor de ketenafpraak benodigde randvoorwaarden invullen. Partijen zorgen dat ontwikkelingen rondom ketenafspraken tijdig in de keten bekend zijn. Afhankelijkheden zijn traceerbaar, wijzigingen worden gesignaleerd en hun implicaties doorgevoerd. Zo nodig vindt structureel overleg plaats.

NB Ondersteuning vanuit ROSA: inzicht in ketenafspraken en onderlinge samenhang.

Bovenliggende principes

- **Effectieve ketengovernance**

Motivatie: governance draagt bij aan het bereiken van de doelen van een ketenafpraak tegen acceptabele risico's.

- **Alle belangen worden afgewogen**

- Alle belangen in kaart
- Betrokken belanghebbenden

- **Structuur en organisatie zijn congruent**

Congruentie van de governance-structuur met de architectuur van de ketenafpraak

- Geclusterde belanghebbenden
- Recht doen aan dynamiek
- Bewaak relaties met andere afspraken

- **Projectresultaten bestendig in beheerorganisatie**

Projecten zijn eindig; beheer en doorontwikkeling moet worden belegd over de einddatum van een project heen.

- Betrokken belanghebbenden
- Recht doen aan dynamiek

Voorbeeld: RIO

Nog uit te werken (ism Jacob Hop)

Samenvatting / besluiten

- Vaststellen uitwerking ontwerpkeaders en principes
- Uitwerking opnemen als ontwerpgebied in ROSA
- Illustratief voorbeeld uitwerken van toepassing ontwerpkeaders -> RIO